

Avoim hallinto

Toimintaohjelmaluonnos 2019-2023

Versio 2.9.2019

**Lausuntokierros päättyi pe 31.8.
Tämä on lausuntokierroksen pohjalta päivitetty versio (2.9.2019)
Vastuutahot, aikataulut ja mittarit täydentyvät vielä,
kun yhteistyötahojen kanssa keskustellaan
lausuntojen pohjalta päivitetystä ohjelmasta.**

Sisällys

Lähtökohdat.....	43
Avoimuus on perusarvo ja näkyy vahvasti hallitusohjelmassa	43
Avoimen hallinnon työ koskee koko julkista sektoria	43
Miksi avoimuus on tärkeää?	43
Suomessa avoimuuden edistämisenä on pitkä ja vahva perinne.....	75
Avoimen hallinnon IV toimintaohjelma on nelivuotinen.....	75
Sitoumukset.....	146
Sitoumus 1. Kestävä avoimuus.....	146
Sitoumus 2. Avoimen hallinnon strategia	181
Sitoumus 3. Avoimuusrekisteri	201
Ohjelman arviointi.....	231
Ohjelman organisointi.....	231
Liitteet.....	241
Avoimen hallinnon IV toimintaohjelman laadintaprosessi.....	241

Avoimen hallinnon aiemmat toimintaohjelmat	2718
I Kansallinen toimintaohjelma 2013-2015	2718
II Kansallinen toimintaohjelma 2015-2017	2819
III Kansallinen toimintaohjelma 2017-2019	2920
Lähtökohdat.....	3
Avoimuus on perusarvo ja näkyy vahvasti hallitusohjelmassa	3
Avoimen hallinnon IV toimintaohjelma on nelivuotinen	3
Avoimen hallinnon työ koskee koko julkista sektoria	3
Suomessa avoimen hallinnon työ koostuu kahdeksasta osa-alueesta	4
Avoimen hallinnon aiemmat toimintaohjelmat	5
Suomessa avoimuuden edistämisellä on pitkä ja vahva perinne	5
I Kansallinen toimintaohjelma 2013-2015	5
II Kansallinen toimintaohjelma 2015-2017	6
III Kansallinen toimintaohjelma 2017-2019	7
Avoimen hallinnon IV toimintaohjelman laadintaprosessi.....	8
Sitoumukset.....	11
Sitoumus 1. Kestävä avoimuus	11
Sitoumus 2. Avoimen hallinnon strategia	13
Sitoumus 3. Avoimuusrekisteri	14
Sitoumus 4. Avoin data	15
Ohjelman arviointi.....	16

Lähtökohdat

Avoimuus on perusarvo ja näkyy vahvasti hallitusohjelmassa

Avoimuus on suomalaisen yhteiskunnan ja julkisen sektorin perusarvo. Tämä näkyy muun muassa siinä, että se on yksi [valtionhallinnon yhteisen arvoperustan](#) kahdeksasta yhteisestä arvosta.

Avoimuus ja osallisuus näkyvät vahvasti myös pääministeri Antti Rinteen [hallitusohjelmassa](#). Hallitusohjelman lupauksissa politiikan uudistamisesta korostetaan uudenlaista vuorovaikutusta ja tarvetta kehittää tapoja, joiden avulla yhä laajempi joukko olisi osana yhteiskunnan uudistamista. Hallitusohjelman mukaan uudenlainen vuorovaikutus tarkoittaa sekä ihmisten osallistumista julkisen hallinnon toimintaan huomattavasti nykyistä vahvemmin, että uusien vuorovaikutusmenetelmien etsimistä ja kokeilemistä (Pääministerin Rinteen hallitusohjelma s.9). Hallitusohjelmassa asetetaan tavoitteeksi myös osallisuuden ja monimuotoisen kansalaistoiminnan edellytysten turvaaminen valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Tavoitteena on myös kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten vahvistaminen ja eriarvioisuuden torjuminen osallisuudella. Samoin edistetään kaikkien mahdollisuutta merkitykselliseen kansalaistoimintaan ja turvataan järjestöjen toiminnan autonomisuus. Myös kuulemiskäytäntöjä ja vaikutusten arviointia parannetaan sekä lisätään kansalaisyhteiskuntaan liittyvää osaamista hallinnossa. Nämä tavoitteet kytkeytyvät hallitusohjelmassa korostettuun yhteiskunnan toimijoiden väliseen luottamukseen, joka on edellytys sosiaalisesti kestäväälle yhteiskunnalle ja sen uudistamiselle.

Avoimen hallinnon IV toimintaohjelma on nelivuotinen

Avoimen hallinnon kansallinen toimintaohjelma laaditaan tällä kertaa nelivuotiseksi, jotta se voi parhaiten tukea hallitusohjelman tavoitteita koko hallituskauden ajan. Aiemmat kaksivuotiset ohjelmat ovat osoittautuneet aikajänteeltään lyhyiksi työn pitkäjänteisyyden ja todellisen vaikuttavuuden näkökulmasta. Toimintaohjelma rakennetaan kuitenkin niin, että sen puolivälissä tehdään tarkempi arviointi tavoitteiden toteutumisesta ja siitä onko tarvetta lisätä ohjelmaan uusia sitoumuksia. Samoin voidaan määritellä tarvittaessa uusia toimenpiteitä, jos joku tavoite ei ole toteutumassa suunnitellusti. Puolivälin arvioinnin yhteydessä toteutetaan myös ohjelman sukupuolivaikutusten arviointi ja tehdään sen pohjalta tarvittavia muutoksia loppukaudelle.

Avoimen hallinnon työ koskee koko julkista sektoria

Suomessa avoimen hallinnon työ on alusta asti koskenut koko julkista sektoria. OECD:n (Organisation for Economic Co-operation and Development) [avoimen hallinnon suosituksen](#) mukaisesti työtä tehdään kaikilla hallinnon osa-alueilla ja tasoilla. Avoimen hallinnon tavoitteita ja toimenpiteitä kehitetään yhteistyössä sidosryhmien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Miksi avoimuus on tärkeää?

Avoimuuden edistämisen lähtökohtina avoimen hallinnon työssä ovat olleet:

1. **Luottamus** - Vahvistetaan kansalaisten sekä muiden yhteiskunnan toimijoiden ja hallinnon välistä luottamusta.
2. **Osallisuus** - Edistetään kaikkien mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan kehittämiseen.
3. **Läpinäkyvyys** - Varmistetaan hallinnon toiminnan läpinäkyvyys tietoa avaamalla.
4. **Korruption torjunta** - Kehitetään hallinnon avoimuutta korruption ennaltaehkäisemiseksi.

OECD:n (www.oecd.org) ja OGP:n (www.opengovpartnership.org) mukaan avoimen hallinnon uudistukset parhaissa tapauksissa lisäksi

- edistävät innovaatioita,
- auttavat saavuttamaan vaikuttavuutta vähemmällä kustannuksilla,
- vahvistavat lakien noudattamista,
- auttavat paremmin sovittamaan politiikkalinjaukset ja palvelut ihmisten tarpeisiin,
- tukevat hallintoa saavuttamaan tavoitteensa tehokkaammin ja tuloksellisemmin sekä
- edesauttavat tasa-arvoisempaa ja kaikkien osallisuuden mahdollistavaa sosiaalista ja taloudellista kehitystä.

Suomessa avoimen hallinnon työ koostuu kahdeksasta osa-alueesta

Avoimen hallinnon työn perimmäisiä tavoitteita on ollut alusta asti kaksi:

- Tukea luottamuksen vahvistamista yhteiskunnan eri toimijoiden välillä.
- Auttaa varmistamaan kaikkien tasavertaiset osallisuusmahdollisuudet yhteiskunnan toimintaan ja sen kehittämiseen.

Näitä tavoitteita korostettiin vahvasti myös IV toimintaohjelman laadintaprosessin eri vaiheissa ja eri tahoilta saaduissa kommentteissa, näkemyksissä ja ehdotuksissa. Myös hallitusohjelma korostaa avoimuuden ja osallisuuden lisäksi vahvasti myös luottamusta, ja sitä miten ”Luottamus ihmisten kesken ja toisaalta yhteiskunnan toimijoiden välillä on edellytys sosiaalisesti kestävänsä yhteiskunnan rakentamiselle”. (Pääministerin Rinteen hallitusohjelma s. 7).

Avoimen hallinnon aiemmat toimintaohjelmat

Suomessa avoimuuden edistämiseksi on pitkä ja vahva perinne

Suomella on pitkä, historiallinen ja vahva sitoutuminen oikeusvaltioperiaatteeseen. Korruption määrä on kansainvälisesti tarkastellen vähäistä. Sananvapaus, uskonnonvapaus ja kokoontumisvapaus ovat lailla suojattuja ja myös käytännössä kunnioitettuja. Hallintolaissa ja julkisuuslaissa säädetään hyvän hallinnon perusteista, päätösten perustelemisesta ja asiakirjojen julkisuudesta. Suomen julkisuuslaki on perua vuodelta 1776. Nykyinen laki vuodelta 1999 avaa kansalaisille ja medialle tiedonsaantioikeuden viranomaisten asiakirjoihin. Ne on pääsääntöisesti määritelty julkisiksi, mikäli erityiset perusteet eivät puolla niiden salaisiksi määrittelyä. Lisäksi laissa on määritelty viranomaisille velvollisuus tiedottaa aktiivisesti.

Suomessa on yli 100 000 kansalaisjärjestöä, joka on paljon, kun se suhteutetaan maan väkilukuun. Kansalaisten osallisuuden periaate on perustuslaissa, jonka toisessa pykälässä painotetaan kansalaisten osallistumista ”kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen” ja 14.4 §:ssä on julkisen vallan tehtäväksi säädetty velvollisuus edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Avoimuuden ja osallisuuden periaatteita on vahvasti myös monissa muissa laeissa kuten kuntalaissa (410/2015), kielilaissa (423/2003), nuorisolaissa (1285/2016) ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999).

Avoimuus ja asiakirjajulkisuus ovat myös Euroopan unionin perusperiaatteita ja perusoikeuksia. EU-jäsenmaiden ja EU-kansalaisten on mahdollista hyödyntää näitä olemassa olevia, tunnustettuja periaatteita EU-päätöksenteon valmistelun aikana ja yhteydessä.

Avoimuuden pitkästä perinteestä huolimatta sen edistäminen vaatii jatkuvaa työtä ja kehittämistä. Suomi päätti keväällä 2012 liittyä kansainväliseen avoimen hallinnon kumppanuusohjelmaan (OGP) ja hyväksyttiin kumppanuusohjelman jäseneksi huhtikuussa 2013. Tämän ohjelman liitteenä on tietoa Suomen aikaisemmista kansallisista toimintaohjelmista.

OGP-kumppanuushankkeen periaatteiden mukaisesti Suomi on laatinut vuodesta 2013 lähtien kansalliset kaksivuotiset toimintasuunnitelmat. Tavoitteena avoimuuden edistämiseksi on ollut kansalaisten luottamuksen kääntäminen nousuun ja vakiinnuttaminen korkealle tasolle. Tämä on mahdollista vain, jos hallinnon rakenteet, toiminta, palvelut ja uudistaminen ovat kansalaisille ymmärrettäviä ja osallisuus päätöksenteon valmisteluun, palveluiden suunnitteluun ja hyvinvointiyhteiskunnan kehittämiseen on mahdollista. Kantavana periaatteena on, että avoimen hallinnon edistämisen tulee olla osa kaikkea hallinnon toimintaa ja uudistustyötä.

Avoimen hallinnon IV toimintaohjelma on nelivuotinen

Avoimen hallinnon kansallinen toimintaohjelma laaditaan tällä kertaa nelivuotiseksi, jotta se voi parhaiten tukea hallitusohjelman tavoitteita koko hallituskauden ajan. Aiemmat kaksivuotiset ohjelmat ovat osoittaneet aikajännettään lyhyiksi työn pitkäjänteisyyden ja todellisen vaikuttavuuden näkökulmasta. Toimintaohjelma rakennetaan kuitenkin niin, että sen puolivälissä tehdään tarkempi arviointi tavoitteiden toteutumisesta ja siitä onko tarvetta lisätä ohjelmaan uusia sitoumuksia. Samoin voidaan määritellä tarvittaessa uusia toimenpiteitä, jos joku tavoite ei ole toteutumassa suunnitellusti. Puolivälin arvioinnin yhteydessä toteutetaan arvioidaan myös työn yhdenvertaisuusvai-

kutuksia eri ryhmien ja syrjäintäperusteiden näkökulmasta ja vaikutuksista lasten ja nuorten mahdollisuuksiin saada tietoa ja osallistua ja tehdään näiden pohjalta tarvittavia muutoksia ja lisäyksiä loppukaudelle.

Avoimen hallinnon toimintaohjelma ei pidä sisällään kaikkea avoimen hallinnon eteen valtiolla ja kunnissa tehtävää työtä. Avoimuuden edistämiseksi tehdään päivittäin työtä laajalla rintamalla. OGP:n periaatteiden mukaisesti kansallinen toimintaohjelma sisältää keskeisiä toimintakaudella yhteisesti priorisoitavia kokonaisuuksia. Ohjelman tavoitteena on kuitenkin olla tiivis ja sisältää rajallinen määrä tavoitteita. Ohjelman kuluessa pyritään kuitenkin levittämään tietoa, hyviä käytäntöjä ja tukemaan kaikkea siitä muutakin avoimen hallinnon eteen tehtävää työtä, joka ei suoraan näy toimintaohjelman sitoumuksissa. Avoimen hallinnon työllä on ollut käytettävissään vuosittain keskitettyjä resursseja noin 1,5 – 2 henkilötyövuotta ja määrärahaa 40 000 euroa. Vuodelle 2019 määräraha nousi 80 000 euroon.

!Kansallinen toimintaohjelma 2013-2015

~~OGP-kumppanuushankkeen periaatteiden mukaisesti Suomi on laatinut vuodesta 2013 lähtien kansalliset kaksivuotiset toimintasuunnitelmat. Tavoitteena avoimuuden edistämässä on ollut kansalaisten luottamuksen kääntäminen nousuun ja vakiinnuttaminen korkealle tasolle. Tämä on mahdollista vain, jos hallinnon rakenteet, toiminta, palvelut ja uudistaminen ovat kansalaisille ymmärrettäviä ja osallisuus päätöksenteon valmisteluun, palveluiden suunnitteluun ja hyvinvointiyhteiskunnan kehittämiseen on mahdollista. Kantavana periaatteena on, että avoimen hallinnon edistämisen tulee olla osa kaikkea hallinnon toimintaa ja uudistustyötä.~~

Kaikki Suomen kolme aikaisempaa toimintaohjelmaa on laadittu avoimella valmisteluprosessilla. Ensimmäisen avoimen hallinnon toimintaohjelman teemoina olivat selkeä kieli, avoin data, avoin toiminta ja hallinto mahdollistajana. Ohjelmaa kuului muun muassa valmisteluprosessien avoimuuden lisäämistä, tietovarantojen avaamista ja muuttamista koneluettavaan muotoon. Käytännön toimina järjestettiin esimerkiksi koulutusta virkamiehille ja viranhaltijoille selkeästä kielestä ja selkokielestä sekä yhdessä yli esteiden kampanja. Fraasipohjaista kirjoittamista nostettiin näkyväksi järjestämällä asiaa koskeva seminaari ja kehittämällä sitä pilottihankkeessa. Paja-seminaarissa järjestettiin lisäksi tilaisuudet myös talousmalleihin perustuvasta päätöksenteosta, avoimen päätösvalmistelun menetelmistä kansalais- ja opiskelijajärjestöille, liikenne- ja ekopolitiikan vaikutusarviointista ja suunnitteluun liittyvistä malleista sekä nuorille suunnattu ”Parempi Hietsu”-tilaisuus.

Toimintaohjelmat 2013 -2019

II Kansallinen toimintaohjelma 2015-2017

Toisen avoimen hallinnon kansallisen ohjelman (2015-2017) toimeenpanosta tehtiin kysely. Kyselyn tulokset kertoivat, että avoimen hallinnon periaatteita oli esitelty eri tavoin ja laajasti virastoissa. Hallintoa oli myös pyritty selkeyttämään, mutta tietoa vaikutuksista oli niukasti. Selkeään kieleen oli panostettu useimmissa virastoissa (yli 80 %) ja tätä työtä oli tehty monin eri tavoin. Erityisesti internetsivuja ja niiden tekstejä oli selkeytetty, mutta myös koulutusta oli järjestetty ja asiakastestausta sekä palautetta hyödynnetty. Varsinaisia selkokielisiä tekstejä oli vielä vähän. Sen sijaan visualisointiin oli panostettu reilusti yli puolessa virastoista. Interaktiivisia verkkolähettyksiä oli ilahduttavan monessa vastaajavirastossa ja kuuleminen valmisteluvaiheessa oli kattavaa.

Toisen kansallisen toimintaohjelman aikana toteutettiin virkakielikampanja ja valtioneuvoston kanslia julkaisi selkeän kielen oppaan virkamiehille. Tietovarantojen avaamista edistettiin luomalla avoindata.fi-palvelu, joka sisältää ohjeet tiedon avaamiseen ja tiedot avatuista tietovarannoista. Vapaaehtoistoiminnan hallinnollisten esteiden poistamista selvittänyt työryhmä teki esitykset esteiden poistamisesta eri hallinnonaloilla. Oikeusministeriö perusti verkkosivut, joille on koottu ohjeita ja neuvontaa vapaaehtoistyötä organisoiville järjestöille ja vapaaehtoistyöstä kiinnostuneille. Haja-asutusalueiden "Laajakaista kaikille 2015"-hanketta jatkettiin ja vuoden 2015 aikana verkkoja rakennettiin noin 3 200 km, jolla huippunopean laajakaistan saatavuus lisääntyi noin 15 000 liittymälle. Sähköisten demokratia.fi-palveluiden käyttöä edistettiin hallinnossa ja kansalaisyhteiskunnassa. Ministeriöille ja kunnille järjestettiin avointa valmistelua ja palveluiden käyttöä koskevia koulutustilaisuuksia. Demokratiatunnustukset jaettiin syksyllä 2015 ja valtioneuvoston hankerekisterin uusi verkkosovellus Hankeikkuna käynnistyi. Hankeikkunan keskeinen tehtävä on edistää julkisen hanketiedon avoimuutta kansalaisille. Säädosvalmistelun kuulemishojeet päivitettiin ja valtion virkamieseettinen neuvottelukunta antoi valtionhallinnolle suosituksen sosiaalisen median käytöstä 15.6.2016.

Selvityksen tekeminen lobbaajarekisterin luomisesta käynnistyy vuoden 2018 alussa TEAS-rahoituksella. Avoin hallinto teki yhteistyötä valittujen hallituksen kärkihankkeiden kanssa erityisesti lasten ja nuorten ja ikääntyneiden osallisuuden edistämiseksi. Ikääntyneille järjestettiin yhdessä vanhusneuvostopäivä ikääntyvien asumiseen ja kotihoitoon liittyvistä kysymyksistä yhdessä ympäristöministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Digitaalisista palveluista ja osallistumismahdollisuuksista järjestettiin ikääntyvien nettiaivoriivi, johon osallistui kaiken kaikkiaan 1340 henkilöä ja tuloksia jaostettiin eteenpäin ikääntyvien vaikuttajatyöpajassa.

Helsingissä 2015 järjestetyn OECD:n hallintoministerien kokouksen yhteydessä pidettiin nuorisofoorumi. Nuorisofoorumia edelsivät kansalliset prosessit eri OECD:n jäsenmaissa. Suomessa kansallinen prosessi toteutettiin tilaisuuksien (mm Pori, Kuopio, Helsinki), kouluyhteistyön ja nuortenideat.fi-sähköisen osallistumiskanavan kautta. Marraskuussa 2015 järjestettiin ensimmäinen vuotuinen lapsen oikeuksien ajankohtaispäivä yhteistyössä Lapsiasiavaltuutetun toimiston, Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Toukokuussa 2016 järjestettiin Tulevaisuuden kunta-hankkeeseen liittyvä Nuorten huipputapaaminen yhteistyössä NUVA ry:n kanssa. Tilaisuuteen osallistui yli 160 nuorta eri puolilta maata. Yhteistyössä Nuorisotutkimusverkoston kanssa toteutettiin selvitys lasten ja nuorten kuulemisesta osana varhaiskasvatuslain uudistamista. Yhdessä ajatushautomo Demos Helsingin kanssa järjestettiin yhteinen vaikuttamispäivä nuorille ja ikäihmisille Hollolassa.

III Kansallinen toimintaohjelma 2017-2019

Kolmannen toimintaohjelman painopisteitä olivat ymmärrettävyys, julkisuus ja avoin maakunta. Avoimen hallinnon työn tueksi valmisteltiin tiivis tukipaketti virkamiehille ja viranhaltijoille. Kehittämisvälineeksi luotiin avoimen hallinnon lautapeli, joka samoin kuin tukipaketti on maksuttomasti käytettävissä avoimen hallinnon nettisivujen kautta. Selkeästä virkakielestä on laadittu (Kotus ja HAUS) tunnin kurssi uuteen eOppiva-oppimisympäristöön. Kurssi on kaikkien julkisen sektorin toimijoiden hyödynnettävissä ajasta ja paikasta riippumatta.

Vanhusneuvostopäivä järjestettiin 7.11.2018. Vanhusneuvostopäivän aiheina olivat maakunta- ja soteuudistus sekä vanhuuteen varautuminen. Lapsen oikeuksien ajankohtaispäivät järjestettiin 14.11.2017 ja 16.11.2018. Oikeusministeriö toteutti pilottihankkeen, jota se koordinoi ja jossa arviointiin lasten ja nuorten osallistumisoikeuksien toteutumista Suomessa Euroopan neuvoston kehittämän arviointityökalun avulla. Oikeusministeriö on myös aktiivisesti markkinoinut ja kouluttanut valti-onhallinnon ja kuntien henkilökuntaa lausuntopalvelu.fi:n käyttöön. Palveluun on tällä hetkellä rekisteröitynyt lähes 2500 organisaatiota ja yli 7000 henkilöä.

Kesäkuussa 2018 julkaistiin sivusto www.saavutettavasti.fi. Saavutettavasti.fi-sivusto on suunnattu julkisen sektorin viestijöille ja muille, jotka tekevät tai suunnittelevat verkkopalvelujen sisältöjä.

Oikeusministeriö on tehnyt selvityksen siitä, onko julkisuusperiaate nykyisessä muodossaan riittävän laaja ja tulkinta ulotettavissa myös yhtiömuodossa tuotettaviin palveluihin. Oikeusministeriö järjestää julkisuuslaista yhdessä HAUS:in kanssa kaksi kurssia vuodessa. Näiden lisäksi talvella 2017-2018 järjestettiin valtioneuvoston ja Helsingin yliopiston yhteistyönä julkisuuslakikoulutusta, jota oli mahdollisuus seurata myös verkon kautta.

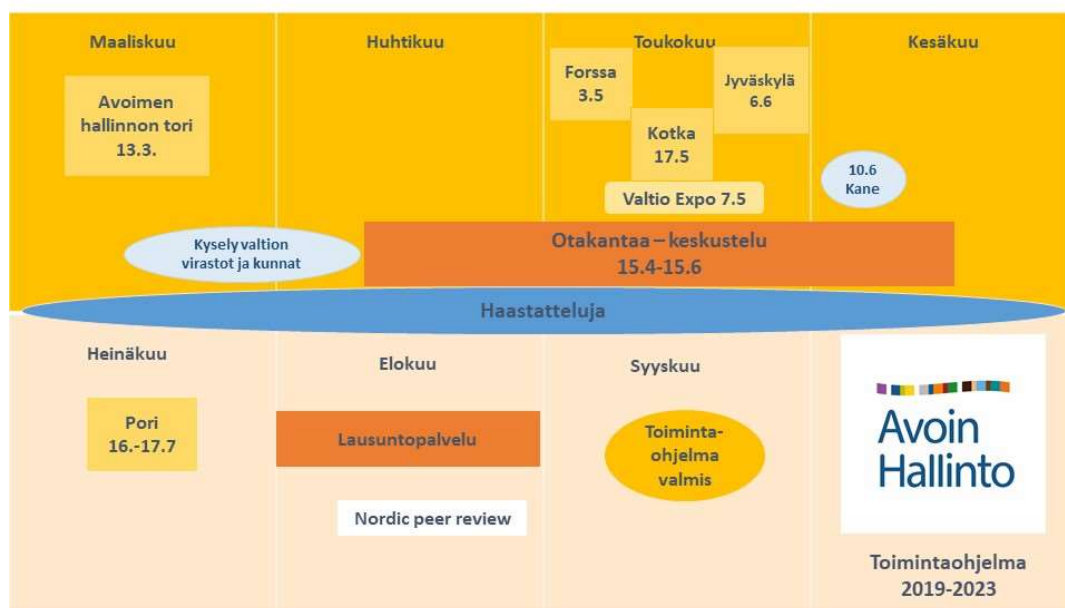
Valtion hankintadata avattiin syyskuussa 2017. Kansalaisille, medialle ja yrityksille suunnattu Tutki-hankintoja.fi-palvelu on visualisoitu ja helppokäyttöinen verkkosivusto, jonka tietosisältö julkaistaan säännöllisesti myös avoimena ns. raakadatana avoindata.fi-sivustolla.

Maakuntauudistuksesta ja maakuntien toiminnasta viestimiseen luotiin sivusto www.omamaakunta.fi. Kuntaliiton, AKE-pilottien (Aukkaat maakunta- ja sote-uudistuksen keskiöön-projekti) ja avoimen hallinnon yhteistyönä järjestettiin avoimen hallinnon koulutuksia. Koulutuksissa saman pöydän ääreen koottiin eri toimijoita kuten viranhaltijoita, luottamushenkilöitä ja järjestöjen edustajia.

Vuonna 2018 järjestettiin avoimen hallinnon viikot ja avoimen hallinnon treffit-tilaisuus ja vuonna 2019 järjestettiin avoimen hallinnon tori. Vuosittain avoin hallinto-ohjelma on osallistunut laajasti erilaisiin tapahtumiin (esim. Hyvä ikä-messut). Nettisivuille luotiin [kartta](#), josta voi nähdä avoimen hallinnon itse järjestämät tilaisuudet. Avoimen hallinnon viestintää on tukenut muun muassa kuukausittainen uutiskirje.

Avoimen hallinnon IV toimintaohjelman laadintaprosessi

Laadintaprosessi – IV avoimen hallinnon toimintaohjelma

Avoimen hallinnon IV toimintaohjelman laadinnan periaatteet ovat olleet samat kuin edellisillä kerroilla (2013, 2015 ja 2017). Toimintaohjelma on syntynyt laajan yhteistyön ja kuulemisen tuloksena. Mukana on ollut eri tahoja kansalaisjärjestöistä virastoihin ja kuntiin. Laadinnassa on myös hyödynnetty kansainvälistä asiantuntijaosaamista. Laadinnan käytännön toteutuksessa on ollut muutamia uusia asioita.

Laadinnan periaatteet ovat olleet:

- Laadintaprosessissa on sekä kasvokkain tapaamisia, työpajoja että sähköisiä osallistumismahdollisuuksia.
- Eri osallistumismahdollisuuksia on koko prosessin läpi.

~~Laadintaprosessi käynnistyi Avoimuuden tori -tapahtumalla, jossa oli mahdollista eri tavoin kertoa ajatuksensa ja ideansa neljänten toimintaohjelmaan.~~

Avoimuuden tori Avoin Hallinto

Tavataanko torilla?

Tule käymään Avoimuuden torilla 13.3.2019. Tori on avoinna kello 8.30-16.30. Voit tulla silloin, kun sinulle sopii.

Avoimuus on yhteinen etu - Miten voimme yhdessä edistää sitä? Tule mukaan, kerro, ideoi, ehdota, jatkojalosta, kannusta ja innosta. Tehdään yhdessä suuntaviivat avoimuuden kehittämisen seuraavalle neljälle vuodelle.

Mitä löydän torilta?

Peliluola
Voit kehittää avoimuuden osa-alueita pelaamalla Avoimuuspeliiä, Osallisuuspeliiä ja Digikompassipeliä. Pelit alkavat kello 10, 13 ja 15 ja pelaika on noin yksi tunti.

Nelimaali
Voit valita avoimuus-, julkisuus-, ymmärrettävyys- ja osallisuuspajoista haluamasi ja käyttää OECD:n innovaatiotyökaluja kehittämisehdotusten muotoiluun.

Sarjakuvakulma
Voit kertoa, mikä sinusta on avoimen hallinnon tärkein tarina ja tavoite. Piirrä oman sarjakuvasi tai käytä jotain valmiista pohjista.

Haastattelupiste
Voit kertoa kasvotusten avoimen hallinnon tiimiläiselle tai jättää videotervehdyksen siitä, minkä tavoitteet haluaisit nähdä osana seuraavaa avoimen hallinnon toimintasuunnitelmaa ja miksi.

Smoothiebaari
Palkitse itsesi onnistuneesta työstä keväisellä smoothiella.

Miten löydän torille?

Tule 13.3.2019 kello 8.30-16.30 välisenä aikana käymään valtiovarainministeriön kokouskeskuksen Pajassa, Mariankatu 9, Helsinki.

Ilmoittaudu mukaan pikimmiten, viimeistään 10.3., osoitteessa www.avoinhallinto.fi

Tilaisuus käynnistää Avoimen hallinnon toimintasuunnitelman laatimisen ja on osa Avoimen hallinnon kansainvälistä viikkoa.

OPEN GOV WEEK

~~Avoimuuden torille osallistui 85 henkilöä. Tilaisuus oli avoin kaikille halukkaille.~~

~~Valtion virastoille ja laitoksille lähetettiin kysely III ohjelman toimeenpanosta keväällä 2019. Samassa kyselyssä kysyttiin myös ajatuksia IV toimintaohjelman tavoitteiksi. Kyselyyn vastasi 88 organisaatiota. Kaikille avoin otakantaa.fi keskustelu IV ohjelman tavoitteista avattiin 15.4 ja oli auki 15.6.2019 asti. Keskusteluun tuli yhteensä 30 kommenttia. Touko-kesäkuussa järjestettiin kaupunkipäivät Forssassa, Kotkassa ja Jyväskylässä. Näissä käytiin vuoropuhelua kaupunkien edustajien ja kansalaisjärjestötoimijoiden kanssa avoimen hallinnon tulevaisuuden työstä ja miten se voisi parhaiten tukea kunta- ja järjestötoimijoita ja mitä tavoitteita tuleville vuosille asetettaisiin.~~

~~Touko-kesäkuun aikana haastateltiin 15 tahoa. Lista haastatteluista on Mitä kuulimme? -muistion liitteenä.~~

~~Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE) käsitteli kokouksessaan 10.6. IV toimintaohjelmaa pienenistyöpajassa.~~

~~Lausuntopalvelussa toimintaohjelma on 1.8. - 31.8.2019.~~

Sitoumukset

Suomen IV kansallinen toimintaohjelma on nelivuotinen (9/2019-9/2023). Nelivuotiskausi mahdollistaa pitkäjänteisemmän työn ja paremman yhteyden hallitusohjelman tavoitteisiin. Toimintaohjelman nelivuotiskauden aikana voidaan ohjelmaan tarvittaessa lisätä sitoumuksia. Ohjelman väliarvioinnin jälkeen (vuonna 2021) tarkastellaan erityisesti, onko ohjelman tavoitteissa, sitoumuksissa ja toimenpiteissä päivityksen tai uudistamisen tarvetta.

Toimintaohjelman tavoitteena on vahvistaa kaikkia kolmea keskeistä aluetta, jotka ovat olleet Suomessa avoimuuden edistämisen kivijalkoja.

- Nämä ovat avoimuus yhteisenä arvona,
- avoimuuden vahva lakipohja ja
- avoimuuden jatkuva kehittäminen.

Vaikka kaksi ensimmäistä ovat Suomen vahvuuksia, on jatkuva kehittäminen välttämätöntä, ettei kehitys taannu. Jatkuvaan kehittäminen tarkoittaa, että hallinto tekee ja kehittää nykyisiä toimintatapojaan paremmiksi ja tekee vielä nykyistä enemmän avoimuuden, osallisuuden ja luottamuksen varmistamiseksi. Mutta se tarkoittaa myös uusien innovaatioiden tuomista hallintoon ja teknologian tuomien uusien mahdollisuuksien hyödyntämistä ja vastaanottavuutta uusille ideoille.

Toimintaohjelma koostuu neljästä sitoumuksesta ja niiden toteuttamiseen tarkoitetuista toimenpiteistä.

Sitoumus 1. Kestävä avoimuus

Kestävä avoimuus tarkoittaa, että avoimuus on osa kaikkea hallinnon työtä ja kehittämistä. Avoimuus ei ole aidosti mahdollista, jos hallinnon toiminta ei ole ymmärrettävää. Suomi on kansainvälisesti tarkastellen avoimuuden mallimaita. Maailman muuttuminen tuo uusia haasteita avoimuudelle. Kansalaiset vaatimukset hallinnon avoimuutta kohtaan lisääntyvät muun muassa teknologian kehittymisen myötä. Kattava avoimuuden edelleen kehittäminen ja se, että kaikilla hallinnon toimijoilla on tähän hyvät edellytykset, on tärkeä varmistaa. **Sitoumusta toteutettaessa on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien osallisuusmahdollisuuksiin.**

OGP:n osa-alueista tämä sitoumus vastaa kaikkiin neljään eli läpinäkyvyys, osallisuus, tilivelvollisuus sekä teknologia ja innovaatiot.

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
Ymmärrettävyys - Hyvän virkakielen koulutus <u>ja tuki</u> kaikille virkamiehille Hyvästä virkakielestä on tehty e-kurssi. Luodaan ohjeistus ja ohjelma, jolla varmistetaan, että valtion virkamiehet <u>ja työsuhteiset työntekijät</u> suorittavat kurs-		

<p>sin. <u>Liitetään verkkokurssi myös osaksi uusien työntekijöiden perehdytystä.</u> Yhteistyössä kuntien ja Kuntaliiton kanssa pyritään varmistamaan, että kurssin käyneitä on kattavasti myös kuntahallinnossa.</p> <p><u>Kielen ja viestinnän asiantuntemusta sekä laajaa kieli- käsitystä tarvitaan paitsi hallinnon asiakkaille suunnatussa viestinnässä ja palveluissa myös johtamisessa, päätöksenteossa ja eri asiantuntijoiden tekemässä valmistelutyössä.</u></p> <p><u>Koulutuksen lisäksi tarvitaan siksi jatkuvaa taitojen parantamista ja ylläpitämistä ja tukea virastoissa tai työpaikoilla. Tuki on tarpeen, kun tuotetaan uusia palveluja tai uudistetaan toimintaa, mutta myös päivittäisessä työssä. Selkeän kielen ohjelmalla tuetaan myös sitä, että virastoissa ja työpaikoilla nykyistä enemmän käytetään kielen ja käytettävyyden asiantuntijoita kaikkien tukena. Käytetyn kielen tulee olla selkeitä ensisijaisesti kansalaisen näkökulmasta.</u></p> <p><u>Hyvän virkakielen verkkokurssin lisäksi Kotimaisten kielten keskus valmistelee parhaillaan kolmivuotisessa hankkeessa (2019–2021) laajempaa virkakielen verkko-opiskelumateriaalia.</u></p> <p><u>Selkeä kieli tarkoittaa myös syrjimätöntä kieltä. Jokaisella viranomaisella on lakisääteinen velvollisuus ehkäistä syrjintää ja edistää kaikessa toiminnassaan sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta</u></p>		
<p>Ymmärrettävyys - Selkokielen osaamisen tason nostaminen hallinnossa</p> <p>Selkeän kielen taidon lisäksi on tärkeää, että hallinnossa on myös nykyistä laajemmin tietoa ja osaamista selkokielestä. <u>Selkokielen tarvisijoita on Suomessa arviolta jopa 700 000 (Selkokeskus 2019).</u> Toimitetaan e-kurssi selkokielestä. Laaditaan kurssia tukevaa markkinointimateriaalia, joka toimii samalla johdantona selkokieleen. <u>Erityisesti selkokielen osaamisesta hyötyvät ne hallinnonalojen viranomaiset, jotka tekevät suoraa asiakastyötä kansalaisten kanssa tai tuottavat heille erilaisia hallinnollisia tekstejä kuten päätöksiä, lomakkeita tai ohjeita. Tavoitteena on, että selkokielen osaamisen lisääntyminen johtaa myös selkokielen käytön ja selkokielisen materiaalin määrän kasvuun.</u></p>		<p><u>Mitataan kyselytutkimuksella, kuinka monella valtionhallinnon organisaatiolla on organisaation tai sen keskeisten palveluiden selkokielinen esittely tai ohjeet verkkosivullaan.</u></p>
<p>Ymmärrettävyys - Visualisointiin rautalankamalleja</p> <p>Selkeän tekstin ja puheen lisäksi ymmärrettävyyttä <u>ja saavutettavuutta</u> edistävät onnistuneet visualisoinnit.</p>		

<p>Tukimateriaalin ja hyvien hallintoa koskevien esimerkkien tarve nostettiin vahvasti esiin laadintaprosessissa. Toteutetaan tukimateriaalipaketti, johon kerätään hyvän visualisoinnin periaatteita ja onnistuneita käytännön esimerkkejä hallinnosta.</p>		
<p><u>Ymmärrettävyys – Virkamiesten saavutettavuus-osaamisen lisääminen</u></p> <p><u>Varmistetaan, että julkishallinnon saavutettavuus-osaaminen lisääntyy ja julkisissa verkkopalveluissa ymmärrettävä ja selkeä sisältö nousevat esille. Toteutetaan yhteistyössä Celian kanssa lyhyt kurssi e-oppivaan saavutettavuuden ja selkeän sisällön yhteydestä.</u></p>		
<p>Osallisuus - Kansalaisjärjestöakatemia - virkamiehille oppia ja yhteyksiä kansalaisjärjestöihin</p> <p>Järjestetään valtionhallinnon ja kansalaisjärjestöjen yhteistyönä Kansalaisjärjestöakatemiapäivä. Päivä on tarkoitettu <u>kaikille, mutta</u> erityisesti niille virkamiehille, joille kansalaisjärjestöjen kanssa toimiminen ei ole osa joka päiväistä työtä. Päivän tarkoituksena on tutustuttaa hallinnon toimijoita nykyistä paremmin kansalaisjärjestöjen toimintaan ja auttaa virkamiehiä luomaan kontakteja oman työalueensa kansalaisjärjestötoimijoihin. Päivä tukee hallitusohjelman tavoitetta lisätä kansalaisyhteiskuntaan liittyvää osaamista hallinnossa.</p> <p><u>Kansalaisjärjestöihin liittyvän osaamisen kehittämistä tehdään myös osana johdon kehittämistä ja tukea.</u></p>		
<p>Osallisuus – Vanhusneuvostopäivän ja lapsen oikeuksien ajankohtaispäivän rinnalle luodaan uutena vammaisneuvostopäivä</p> <p>Vanhus- ja vammaisneuvostoilla ei ole yhteistä toimijaa toisin kuin nuorisovaltuustoilla (Nuorisovaltuustojen liitto – NUVA ry). On tärkeää, että vammaisneuvostojen edustajilla on <u>myös nykyistä enemmän</u> mahdollisuuksia valtakunnalliseen kokemusten- ja tiedonvaihdon sekä yhteiseen kehittämiseen. Vanhusneuvostopäivä on nyt järjestetty useampana vuonna. Jatkossa myös vammaisneuvostoille järjestetään vastavalmainen vuotuinen päivä, joka voi olla osin myös yhteinen vanhusneuvostopäivän kanssa. Vammaisneuvostopäivän suunnittelu aloitetaan <u>yhteistyöllä Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunnan VANE:n kanssa ja</u> kuulemalla vammaisneuvostojen jäsenten toiveita päivän tavoitteista.</p>		
<p>Julkisuuslain noudattamista vahvistetaan</p> <p><u>Oikeuskanslerin kokemus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain soveltamisesta osoittaa sen</u></p>		

<p><u>olevan edelleenkin puutteellista. Oikeuskanslerille saapuvista kanteluista merkittävä osa koskee julkisuuslain noudattamista.</u></p> <p>Hallitusohjelman linjauksen mukaisesti julkisuuslain noudattamista vahvistetaan tiukentamalla viranomaisten velvollisuutta julkisuuslain ja sitä koskevan oikeuskäytännön julkisuusmyönteiseen noudattamiseen sekä selvittämällä nykyistä selkeämmät seuraamukset lain rikkomisesta.</p> <p><u>Tavoitteena on julkisuuslain julkisuusmyönteisen noudattamisen vahvistaminen erityisesti eettisen ja tavoitteellisen kehittämisen kautta. Koska julkisuuslain ja tietosuoja sääntelyn tulkinnat ovat myös monin osin aidosti rajatapauksia ja salassa pidettävän tiedon oikeudeton luovuttaminen on myös tiukasti sanktioitu.”</u></p>		
<p>Avoimuus - Sitoutumisen vahvistaminen</p> <p>Päivitetään <u>avoimen hallinnon tukipaketti ja sen kieli-versiot</u>. Päivityksessä lisätään ja kehitetään materiaalia erityisesti seuraavilta osa-alueilta 1) nuorten <u>(alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret)</u> osallisuuden mahdollistaminen ja tukeminen 2) kieliryhmien huomioiminen hallinnon avoimuuden edistämiseksi ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisessä <u>sekä tietoa kielellisistä oikeuksista ja keinoista niiden edistämiseen</u> 3) <u>yhdenvertaisuustasa-arvonäkökulma</u> 4) <u>saavutettavuus, jotta voidaan tukea uutta saavutettavuutta koskevaa lakia (laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019) ja varmistaa myös vammaisten henkilöiden mahdollisuuden tiedonsaantiin ja osallisuuteen. Saavutettavuusosio toteutetaan yhteistyössä Celian ja muiden saavutettavuustahojen kanssa</u></p> <p><u>Tukipakettiin sisällytetään myös tietoa siitä, miten virkamiehet, viranhaltijat ja julkisen sektorin henkilöstö voivat osallistua keskusteluihin sosiaalisessa mediassa sekä miten kohdata ja osallistaa kansalaisia esimerkiksi sosiaalisessa mediassa</u></p> <p>Vahvistetaan avoimuuspelin markkinointia kehittämiskäytännönä <u>ja toteutetaan avoimuuspelin ruotsinkielinen versio-</u></p> <p>Laaditaan eOppivaan avoimuuskoulutus suomeksi ja ruotsiksi. <u>Sisältöön liitetään perustietoa myös julkisuuslaista ja esimerkiksi henkilötietojen suojasta. Yksi koulutuksen osio käsittelee sisäistä osallisuutta.</u></p> <p><u>Avoimuuden ja osallisuus tulee olla arjen työhön ni- youtuvaa.</u> Kartoitetaan, mitä mahdollisuuksia ja kei-</p>		

<p>noja on tukea virkamiehiä siinä, että he <u>jaksavat toimivat olla ja mahdollisimman toimia</u> avoimesti <u>24/7/365</u> virkatoimissaan.</p> <p><u>Avoimuuden tulee olla lähtökohtaisesti sisällä hallinnon toimintatavoissa ja asenteissa, ei ylimääräistä kuormitusta aiheuttava irrallinen työtehtävä.</u></p>		
<p>Viestintä - Johdon sitoutumisen tuki</p> <p>Toteutetaan aluekierros, jossa käydään vuoropuhelua alueiden kaupunkien ja kuntien johdon ja viranhaltijoiden sekä alueella toimivien valtion virkamiesten kanssa työstä avoimuuden, osallisuuden ja luottamuksen vahvistamiseksi. <u>Tavoitteena on myös vahvistaa avoimuutta tukevaa viranomaisten välistä yhteistyötä ja viestintää.</u></p>		
<p>Viestintä - Hyvien käytäntöjen jakaminen</p> <p>Kerätään ja nostetaan entistä paremmin näkyville kotimaisia ja kansainvälisiä hyviä käytäntöjä ja työkaluja avoimen hallinnon edistämiseksi.</p> <p><u>Yksi tärkeä osa-alue hyvien esimerkkien jakamisessa on tiedon löydettävyys ja saavutettavuuslainsäädännön (306/2019) tarkoittama saavutettavuus esimerkiksi nettisivujen kautta. Yksi tärkeä osa-alue hyvien esimerkkien jakamisessa on tiedon löydettävyys ja saavutettavuus esimerkiksi nettisivujen kautta. verkkopalvelujen tulisi olla saavutettavuussuosituksen mukaista tasoa AA.</u></p>		

~~Kestävä avoimuus tarkoittaa, että avoimuus on osa kaikkea hallinnon työtä ja kehittämistä. Avoimuus ei ole aidosti mahdollista, jos hallinnon toiminta ei ole ymmärrettävää. Suomi on kansainvälisesti tarkastellen avoimuuden mallimaita. Maailman muuttuminen tuo uusia haasteita avoimuudelle. Kansalaiset vaatimukset hallinnon avoimuutta kohtaan lisääntyvät muun muassa teknologian kehittymisen myötä. Kattava avoimuuden edelleen kehittäminen ja se, että kaikilla hallinnon toimijoilla on tähän hyvät edellytykset, on tärkeä varmistaa.~~

~~OGP:n osa-alueista tämä sitoumus vastaa kaikkiin neljään eli läpinäkyvyys, osallisuus, tilivelvollisuus sekä teknologia ja innovaatiot.~~

Sitoumus 2. Avoimen hallinnon strategia

Avoimen hallinnon työtä on tehty Suomessa kaksivuotisten toimintaohjelmien pohjalta. Toimintaohjelmat perustuvat sitoumuksiin ja niitä tukeviin käytännön toimenpiteisiin. Avoimen hallinnon strategia tulee määrittelemään työn pitkän aikavälin suunnan ja tavoitteet, joiden pohjalle tulevia toimintasuunnitelmia voidaan rakentaa. Avoimen hallinnon strategialla tuetaan kansalaisten ja hallinnon välisen luottamuksen vahvistamista.

Avoimen hallinnon strategia ja sen laadinta tukevat kaikkia neljää OGP:n aluetta (läpinäkyvyys, tilivelvollisuus, osallisuus sekä teknologia ja innovaatiot).

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
<p>Laaditaan Suomelle Avoimen hallinnon strategia. Avoimen hallinnon strategia laaditaan osana pääministeri Rinteen hallitusohjelmassa mainittua julkisen hallinnon strategiaa. Avoimen hallinnon strategia on yksi julkisen hallinnon strategian luku. Avoimen hallinnon strategia laaditaan myös yhteistyössä demokraatiopoliittisen ohjelman kanssa.</p> <p><u>Strategiatyössä huomioidaan toimintaympäristön muutos, joka koskee erityisesti sähköisiä palveluita, viestintä ja mielipiteenvaihtoa. Kehittyvät digitaaliset yhteydet tuovat yhtäältä uusia viestinnän, toiminnan, osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia, toisaalta ne mahdollistavat myös aktiiviset päätöksentekoa ja luottamusta murentavat toimet esimerkiksi väärän informaation levittämisen, sähköisiin järjestelmiin tunkeutumisen ja niiden toiminnan häirinnän kautta.</u></p> <p><u>Strategiatyössä selvitetään, miten nykyistä paremmin voitaisiin strategisesti huomioida kansalaisyhteiskunta eri ministeriöiden toiminnassa sekä tulostavoitteiden seurannassa ja tuloksellisuuden mittaamisessa.</u></p> <p><u>Osana avoimen hallinnon strategiatyötä edistetään myös ministeriöiden kansalaisjärjestöstrategioiden laadintaa ja päivittämistä. Ministeriöistä, joissa strategiat ovat olemassa, on saatu kansalaisjärjestöjen mukaan hyviä tuloksia.</u></p> <p><u>Sitoumuksessa 1 mainittua aluekierrosta hyödynnetään vuoropuhelun käymiseksi myös avoimen hallinnon strategiasta.</u></p> <p><u>E-oppivaan laadittavaa avoimuuskoulutusta hyödynnetään viestintään ja vuoropuheluun strategiasta.</u></p> <p><u>Avoimen hallinnon strategia on myös yksi OECD:n avointa hallintoa koskevista suosituksista.</u></p>		

~~Avoimen hallinnon työtä on tehty Suomessa kaksivuotisten toimintaohjelmien pohjalta. Toimintaohjelmat perustuvat sitoumuksiin ja niitä tukeviin käytännön toimenpiteisiin. Avoimen hallinnon strategia tulee määrittelemään työn pitkän aikavälin suunnan ja tavoitteet, joiden pohjalta tulevia toimintasuunnitelmia voidaan rakentaa. Avoimen hallinnon strategialla tuetaan kansalaisten ja hallinnon välisen luottamuksen vahvistamista.~~

~~Avoimen hallinnon strategia ja sen laadinta tukevat kaikkia neljää OGP:n aluetta (läpinäkyvyys, tili-velvollisuus, osallisuus sekä teknologia ja innovaatiot).~~

Sitoumus 3. Avoimuusrekisteri

Avoimuuden lakipohja on Suomessa hyvä. Maailman muuttuessa myös lakipohja tarvitsee täydennystä. Avoimen hallinnon II toimintasuunnitelman sitoumuksen pohjalta toteutettiin kansainvälinen vertailu lobbarekistereistä. Selvityksen jälkeen asetettu parlamentaarinen työryhmä esitti yksimielisesti avoimuusrekisterin perustamista.

Avoimuusrekisteristä kansalaiset saavat tietoa toimijoista, jotka pyrkivät vaikuttamaan päätöksentekoon. Päättäjät taas saavat tarkempaa tietoa heihin vaikuttavien toimijoiden roolista. Rekisterin myötä edunvalvontatyötä tekevät voivat avata edunvalvonta- ja vaikuttamistyötään.

Avoimuusrekisterin laatiminen vastaa OGP:n osa-alueista erityisesti läpinäkyvyyden ja tili-velvollisuuden vaatimuksiin.

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
<p>Laaditaan avoimuusrekisteri Hallitusohjelman mukaisesti säädetään avoimuusrekisteri parlamentaarisen valmistelun pohjalta kansalaisyhteiskuntaa kuullen. Lain tarkoituksena on päätöksenteon läpinäkyvyyden parantaminen ja sitä kautta epäasiallisen vaikuttamisen torjunta sekä kansalaisten luottamuksen vahvistaminen.</p> <p><u>Avoimuusrekisteriä koskevan lainsäädännön valmistelussa huomioidaan luonnollis-</u></p>	Päävastuutaho oikeusministeriö.	2019-

<p><u>ten henkilöiden perusoikeudet ja -vapau-</u> <u>det ja erityisesti heidän oikeutensa henki-</u> <u>lötietojen suojaan.</u></p> <p><u>Selvitetään onko mahdollista sisällyttää</u> <u>avoimuusrekisteriin tietoja valtion virka-</u> <u>miesten sivutoimista ja sidonnaisuuksista.</u> <u>Valtion virkamiehillä on velvollisuus ilmoit-</u> <u>taa sidonnaisuuksistaan ja sivutoimistaan.</u> <u>Jos sivutoimeen käytetään työaikaa tai si-</u> <u>vutoimi voi vaikuttaa virkamiehen riippu-</u> <u>mattomuuteen, sivutoimeen tarvitaan lupa.</u> <u>Ilmoitettuja tietoja ei kuitenkaan ole koottu</u> <u>rekistereiksi.</u></p> <p><u>Samoin selvitetään voisiko luettelot edus-</u> <u>kunnan valiokuntakuulemisiin kutsutuista</u> <u>tahoista koota yhtenäiseen avoimuusrekis-</u> <u>teriin. Rekisteriin voisi olla mahdollista liit-</u> <u>tää myös luettelo valtion virkamieslain tar-</u> <u>koittamista karenssisopimuksista.</u></p> <p><u>Selvitetään voisiko myös kuntakohtaiset</u> <u>sidonnaisuustiedot koota yhteiseen valta-</u> <u>kunnalliseen avoimuusrekisteriin.</u></p>		
--	--	--

~~Avoimuuden lakipohja on Suomessa hyvä. Maailman muuttuessa myös lakipohja tarvitsee täydennystä. Avoimen hallinnon II toimintasuunnitelman sitoumuksen pohjalta toteutettiin kansainvälinen vertailu lobbauksirekistereistä. Selvityksen jälkeen asetettu parlamentaarinen työryhmä esitti yksimielisesti avoimuusrekisterin perustamista.~~

~~Avoimuusrekisteristä kansalaiset saavat tietoa toimijoista, jotka pyrkivät vaikuttamaan päätöksentekoon. Päätäjät taas saavat tarkempaa tietoa heihin vaikuttavien toimijoiden roolista. Rekisterin myötä edunvalvontatyötä tekevät voivat avata edunvalvonta- ja vaikuttamistyötään.~~

~~Avoimuusrekisterin laatiminen vastaa OGP:n osa-alueista erityisesti läpinäkyvyyden ja tili-velvollisuuden vaatimuksiin.~~

Sitoumus 4. Avoin data

~~Avoimen datan sitoumus ja toimenpiteet tukevat OGP:n alueista erityisesti läpinäkyvyyttä sekä teknologiaa ja innovaatioita. Toimenpiteet ovat linjassa tiedonhallintalain sekä tietopoliitiikan ja niiden toimeenpanon kanssa.~~

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu
<p>Avoin data: Julkiset toimijat edistävät hallinnon avoimuutta avaamalla julkiset rajapinnat, mikäli ei ole erityistä syytä pitää niitä suljettuna.</p>		

<p>Avaamisessa priorisoidaan vaikutuksiltaan merkittävimpiä tietovarantoja. Julkisen hallinnon tietovarantoihin toteutetaan yleisen arkkitehtuurin mukaiset, helppokäyttöiset ja kehittäjäystävälliset rajapinnat. Rajapinnoista saatavilla olevat tiedot kuvataan yhdenmukaisia menettelyjä soveltaen koneluettavaan ja -tulkittavaan muotoon hyödyntämisen helpottamiseksi. Datan avaamiseen ja rajapintojen toteuttamiseen annetaan tarvittavaa ohjausta. Tietojen sujuva käyttökokeemus ja helppo löydettävyys madaltavat tiedon käyttämiskynnystä ja hyödyntäminen lisääntyy, mikä osaltaan lisää tiedon tuottajien motivaatiota tietojen ja tietoaineistojen laadun ja käytettävyyden parantamiseen. Tällä tavoitellaan itseään ruokkivaa tiedon laadun paranemisen ja hyödyntämisen ilmiötä, jolloin avatun datan hyödyt leviävät laajalle yhteiskuntaan, myös yritysten liittyessä mukaan avoimen tiedon tuottajiin. Toimenpiteillä huomioidaan Euroopan unionin aihealuetta koskevat linjaukset ja kehitystyö, muun muassa avoimen tiedon direktiivi, ns. PSI-direktiivi ((EU)2019/1024).</p> <p><u>Tietosuojaan liittyvät vaatimukset ja tietojen salassapitosäännökset huomioidaan, kun suunnitellaan datan avaamista.</u></p> <p><u>Työ tehdään poikkihallinnollisessa yhteistyössä, jotta tiedon kumuloituminen ei vaaranna julkisen hallinnon tietoturvasuutta. Työssä myös painotetaan tulostavoitteiden asettamista toimenpiteille, jotka edistävät rajapintatyötä.</u></p>		
<p>Laatukriteerit: Laaditaan tiedon hyödyntämistä helpottavat laatukriteerit. Laatukriteerien mukaisia laadunparannustoimia toteutetaan ensisijaisesti tiedon avaamisen kannalta merkittävimmissä tietovarannoissa. Laatukriteerien asettaminen ja niiden sitovuuden laajuus suunnitellaan osaksi laatukriteerien toteuttamista.</p> <p><u>Työssä huomioidaan tiedonhallintalain ja arkistolaisissa osalta jo tehty työ.</u></p>		
<p>Eettinen ohjeistus: Luodaan yhteinen ohjeistus tekoälyn eettisestä käytöstä sen varmistamiseksi, ettei tekoälyjärjestelmissä hyödynnetä välittömästi tai välillisesti syrjiviä toimintamalleja. Julkisen sektorin datan avaamisen toimenpiteillä edistetään eettisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästä data- ja tekoälypolitiikkaa. Laadu-</p>		

kasta tietoaaineistojen hallintaa palvelevat metatiedot tukevat myös koneoppimisen ja tekoälyn tarvitseman yhtenäisen tietopohjan luomista kielialueellemme ja siten välillisesti myös kielellisten oikeuksien toteutumista.

Ohjeistuksen suunnittelussa kuullaan myös erityisryhmiä sekä huomioida kansainvälisten ihmisoikeussopimusten asettamat standardit sekä YK:n suositukset tekoälyn etiikasta että tietosuojakysymykset.

~~Avoimen datan sitoumus ja toimenpiteet tukevat OGP:n alueista erityisesti läpinäkyvyyttä sekä teknologiaa ja innovaatioita.~~

Ohjelman arviointi

Ohjelman toteutumista seurataan avoinhallinto.fi -nettisivuilla, jonne toteutumatiiedot laitetaan ~~kaksiolme~~ kertaa vuodessa. Kansainväliseen OGP-ohjelmaan kuulumiseen liittyy, että ohjelmasta tehdään vuosittain itsearviointi sekä OGP:n IRM-arviointi (Independent Research Mechanism).

Ohjelman organisointi

Ohjelman toimeenpanon tueksi kootaan eri toimijoiden edustajista (ministeriöt, virastot, kunnat, järjestöt, tutkijat, media ja yritys-elämä) koostuva työryhmä. Vastaava työryhmä on ollut myös aiempien toimintaohjelmien tukena.

Open Government Partnershipin (OGP) periaatteisiin kuuluu, että työtä ohjaa kansalaisjärjestöistä ja hallinnon edustajista koostuva elin. Suomessa on jo valmiiksi oikeusministeriön asettama Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE). Kuten aiempienkin toimintaohjelmien kohdalla on IV toimintaohjelman kohdalla tarkoituksenmukaista, että KANE toimii myös avoimen hallinnon työtä ohjaavana OGP:n tarkoittamana elimenä.

Lisäksi ohjelman tukena on tarkoitus jatkossakin olla avoimen hallinnon virkamiesverkoston, johon valtion toimijat nimeävät omat edustajansa. Edustajat raportoivat virastojensa ja laitostensa työstä yhteiselle verkostolle ja vastaavasti avoimen hallinnon työstä virastonsa tai laitoksensa johdolle. Verkosto järjestää vuosittain useampia yhteisiä tapahtumia.

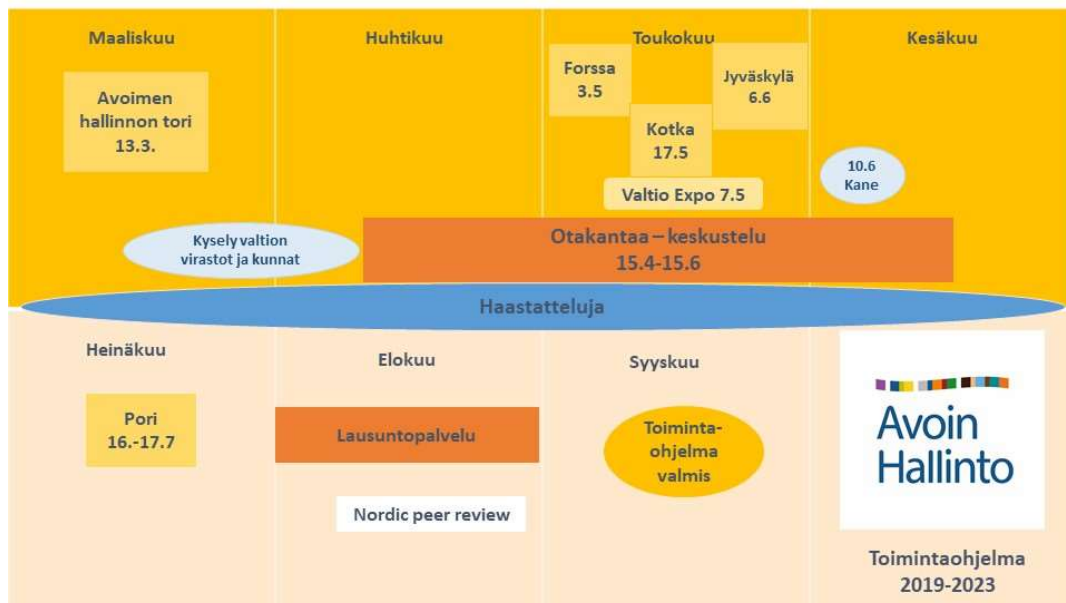
Kuntien osalta verkostona on toiminut kuntademokratiaverkosto. Näillä kahdella verkostolla on myös yhteisiä tilaisuuksia.

Avoimen hallinnon omasta työstä viestintää pyritään myös parantamaan IV toimintaohjelman kaudella laatimalla erillinen, aiempaa kattavampi viestintäsuunnitelma.

Liitteet

Avoimen hallinnon IV toimintaohjelman laadintaprosessi

Laadintaprosessi – IV avoimen hallinnon toimintaohjelma

Avoimen hallinnon IV toimintaohjelman laadinnan periaatteet ovat olleet samat kuin edellisillä kerroilla (2013, 2015 ja 2017). Toimintaohjelma on syntynyt laajan yhteistyön ja kuulemisen tuloksena. Mukana on ollut ero tahoja kansalaisjärjestöistä virastoihin ja kuntiin. Laadinnassa on myös hyödynnetty kansainvälistä asiantuntijaosaamista. Laadinnan käytännön toteutuksessa on ollut muutamia uusia asioita.

Laadinnan periaatteet ovat olleet:

- Laadintaprosessissa on sekä kasvokkain tapaamisia, työpajoja että sähköisiä osallistumismahdollisuuksia.
- Eri osallistumismahdollisuuksia on koko prosessin läpi.
- Sähköisissä osallistumismahdollisuuksissa hyödynnetään kaikille avoimia yhteisiä järjestelmiä (otakantaa.fi ja lausuntopalvelu.fi).
- Kasvokkain tapaamisia järjestetään eri ryhmille, sekä kansalaisille että virkamiehille ja vi-
ranhaltijoille. Tapaamisia on sekä avoimen hallinnon omissa, että muiden järjestämässä ta-
pahtumissa.
- Tavoitteena on tavoittaa osallistujia myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelta.

Tämänkertaisessa laadintaprosessissa uutta oli:

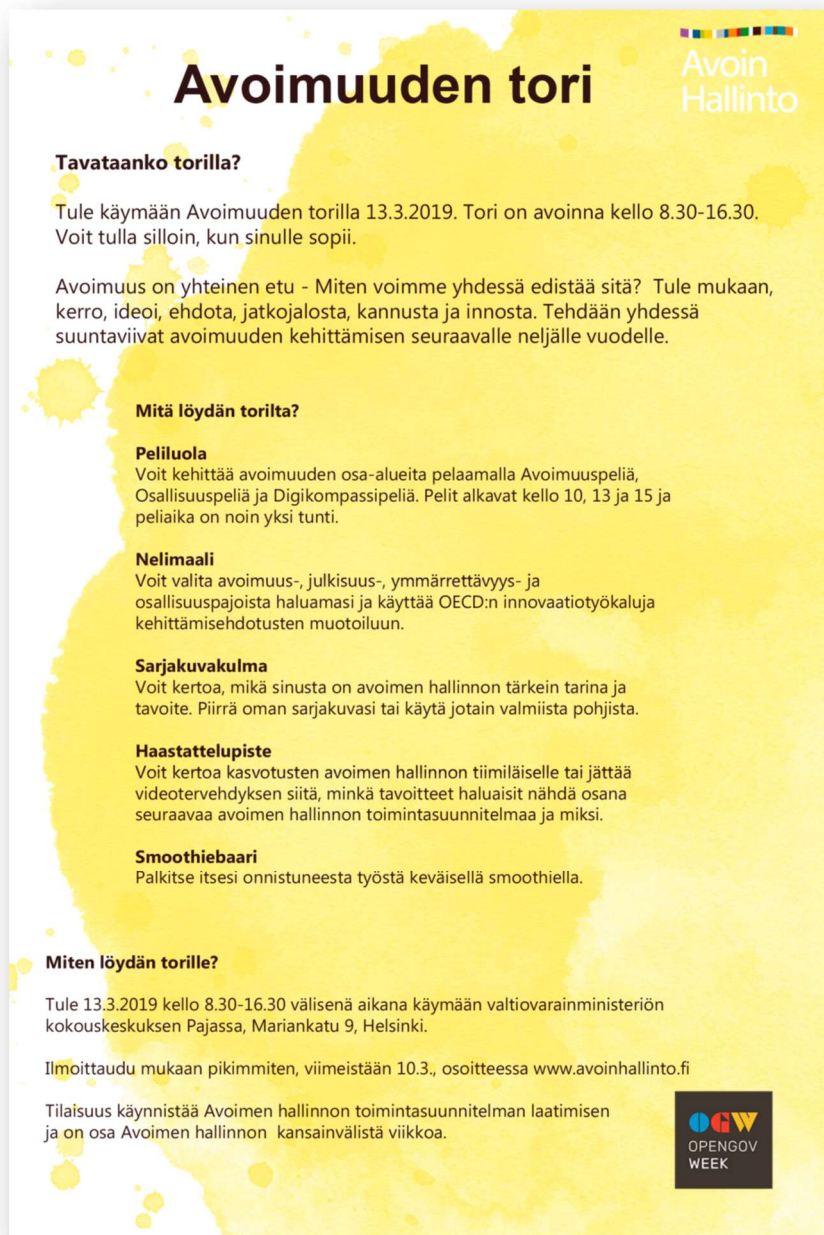
- Prosessin tueksi laadittiin muistio. Muistiossa kuvataan toimintaympäristön muutoksia ja lähtökohtia IV toimintaohjelman laadintaan.
- Laadintaprosessin kuluessa esille tulleita asioita ja näkemyksiä kirjattiin ”Mitä kuulimme – muistioon”. Näin saatiin kirjattua ylös niitäkin asioita (esimerkiksi miksi avoimuus on tärkeää), jotka eivät olleet ehdotuksia toimintaohjelmaan.

- Laadinnan tueksi haastateltiin eri tahoja (järjestöjen edustajia ja virkamiehiä), jotta tavoitettiin myös sellaisia henkilöitä ja järjestöjä, jotka eivät osallistuneet tilaisuuksiin.
- Laadintaprosessin aikaan järjestettiin kolme kuntapäivää (Forssa, Kotka ja Jyväskylä), joissa tavattiin kyseisen kaupungin johtoa ja edustajia sekä myös paikallisia kansalaisjärjestötoimijoita.
- Lausuntopalvelussa olevan toimintaohjelmaluonnoksen englanninkielinen versio lähetetään kommentoitavaksi Open Government Partnership -kumppanuusohjelman kansallisille vastuuhenkilöille Pohjoismaissa ja Virossa. (Nordic Peer Review)

Avoimen hallinnon laadintaprosessissa saatujen ehdotusten pohjalta laadittu sanapilvi.

Laadintaprosessi käynnistyi Avoimuuden tori – tapahtumalla, jossa oli mahdollista eri tavoin kertoa ajatuksensa ja ideansa neljänteen toimintaohjelmaan.

Avoimuuden tori

Avoim Hallinto

Tavataanko torilla?

Tule käymään Avoimuuden torilla 13.3.2019. Tori on avoinna kello 8.30-16.30. Voit tulla silloin, kun sinulle sopii.

Avoimuus on yhteinen etu - Miten voimme yhdessä edistää sitä? Tule mukaan, kerro, ideoi, ehdota, jatkojalosta, kannusta ja innosta. Tehdään yhdessä suuntaviivat avoimuuden kehittämisen seuraavalle neljälle vuodelle.

Mitä löydän torilta?

Peliluola
 Voit kehittää avoimuuden osa-alueita pelaamalla Avoimuuspelejä, Osallisuuspelejä ja Digikompassipelejä. Pelit alkavat kello 10, 13 ja 15 ja peliaika on noin yksi tunti.

Nelimaali
 Voit valita avoimuus-, julkisuus-, ymmärrettävyys- ja osallisuuspaajoista haluamasi ja käyttää OECD:n innovaatiotyökaluja kehittämisehdotusten muotoiluun.

Sarjakuvakulma
 Voit kertoa, mikä sinusta on avoimen hallinnon tärkein tarina ja tavoite. Piirrä oman sarjakuvasi tai käytä jotain valmiista pohjista.

Haastattelupiste
 Voit kertoa kasvatusten avoimen hallinnon tiimiläiselle tai jättää videotervehdyksen siitä, minkä tavoitteet haluaisit nähdä osana seuraavaa avoimen hallinnon toimintasuunnitelmaa ja miksi.

Smoothiebaari
 Palkitse itsesi onnistuneesta työstä keväisellä smoothiella.

Miten löydän torille?

Tule 13.3.2019 kello 8.30-16.30 välisenä aikana käymään valtiovarainministeriön kokouskeskuksen Pajassa, Mariankatu 9, Helsinki.

Ilmoittaudu mukaan pikimmiten, viimeistään 10.3., osoitteessa www.avoinhallinto.fi

Tilaisuus käynnistää Avoimen hallinnon toimintasuunnitelman laatimisen ja on osa Avoimen hallinnon kansainvälistä viikkoa.

Avoimuuden torille osallistui 85 henkilöä. Tilaisuus oli avoin kaikille halukkaille.

Valtion virastoille ja laitoksille lähetettiin kysely III ohjelman toimeenpanosta keväällä 2019. Samassa kyselyssä kysyttiin myös ajatuksia IV toimintaohjelman tavoitteiksi. Kyselyyn vastasi 88 organisaatiota. Kaikille avoin otakantaa.fi-keskustelu IV ohjelman tavoitteista avattiin 15.4 ja oli auki 15.6.2019 asti. Keskusteluun tuli yhteensä 30 kommenttia. Touko-kesäkuussa järjestettiin kaupunkipäivät Forssassa, Kotkassa ja Jyväskylässä. Näissä käytiin vuoropuhelua kaupunkien edustajien ja kansalaisjärjestötoimijoiden kanssa avoimen hallinnon tulevaisuuden työstä ja miten se voisi parhaiten tukea kunta- ja järjestötoimijoita ja mitä tavoitteita tuleville vuosille asetettaisiin.

Touko-kesäkuun aikana haastateltiin 15 tahoa. Lista haastatteluista on Mitä kuulumme? -muiston liitteenä.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE) käsitteli kokouksessaan 10.6. IV toimintaohjelmaa pienoistyöpajassa.

Lausuntopalvelussa toimintaohjelma oli 1.8.–31.8.2019. Lausuntoyhteenveto ja lausuntokohtaiset kommentit tulevat ohjelman liitteeksi. Lausuntoja saapui 65 kappaletta.

Lausuntokierroksella sitoumukset samoin kuin niiden alla olevat toimenpiteet saivat laajaa kannatusta. Lausuntokierroksen pohjalta on lisätty tarkennuksia ja muokattu tekstiä sekä lisätty toimenpiteitä. Ohjelmasta löytyy myös muokkausmerkinnät sisältävä versio, jossa näkyvät kaikki lausuntokierroksen pohjalta tehdyt lisäykset, muutokset ja korjaukset (linkki). Lausuntokierroksella esitetyt kommentit on pyritty tuomaan mukaan ohjelmaan, kuitenkin niin, että ohjelma pysyisi riittävän tiiviinä. Osaa ehdotuksista selvitetään ennen puolenvälin arviointia, niin että ne olisi mahdollista liittää osaksi ohjelmaa sen jälkipuoliskolla.

Avoimen hallinnon aiemmat toimintaohjelmat

I Kansallinen toimintaohjelma 2013-2015

Kaikki Suomen kolme aikaisempaa toimintaohjelmaa on laadittu avoimella valmisteluprosessilla. Ensimmäisen avoimen hallinnon toimintaohjelman teemoina olivat selkeä kieli, avoin data, avoin toiminta ja hallinto mahdollistajana. Ohjelmaa kuului muun muassa valmisteluprosessien avoimuuden lisäämistä, tietovarantojen avaamista ja muuttamista koneluettavaan muotoon. Käytännön toimina järjestettiin esimerkiksi koulutusta virkamiehille ja viranhaltijoille selkeästä kielestä ja selkokielestä sekä yhdessä yli esteiden -kampanja. Fraasipohjaista kirjoittamista nostettiin näkyväksi järjestämällä asiaa koskeva seminaari ja kehittämällä sitä pilottihankkeessa. Paja-seminaarissa järjestettiin lisäksi tilaisuudet myös talousmalleihin perustuvasta päätöksenteosta, avoimen päätösvalmistelun menetelmistä kansalais- ja opiskelijajärjestöille, liikenne- ja ekopolitiikan vaikutusarviointista ja suunnitteluun liittyvistä malleista sekä nuorille suunnattu "Parempi Hietsu" -tilaisuus.

Toimintaohjelmat 2013 -2019

II Kansallinen toimintaohjelma 2015-2017

Toisen avoimen hallinnon kansallisen ohjelman (2015-2017) toimeenpanosta tehtiin kysely. Kyselyn tulokset kertoivat, että avoimen hallinnon periaatteita oli esitelty eri tavoin ja laajasti virastoissa. Hallintoa oli myös pyritty selkeyttämään, mutta tietoa vaikutuksista oli niukasti. Selkeään kieleen oli panostettu useimmissa virastoissa (yli 80 %) ja tätä työtä oli tehty monin eri tavoin. Erityisesti internetsivuja ja niiden tekstejä oli selkeytetty, mutta myös koulutusta oli järjestetty ja asiakastestausta sekä -palautetta hyödynnetty. Varsinaisia selkokieliä tekstejä oli vielä vähän. Sen sijaan visuaalisointiin oli panostettu reilusti yli puolessa virastoista. Interaktiivisia verkkolähetyskyselyjä oli ilahduttavan monessa vastaajavirastossa ja kuuleminen valmisteluvaiheessa oli kattavaa.

Toisen kansallisen toimintaohjelman aikana toteutettiin virkakielikampanja ja valtioneuvoston kansallia julkaisi selkeän kielen oppaan virkamiehille. Tietovarantojen avaamista edistettiin luomalla avoindata.fi -palvelu, joka sisältää ohjeet tiedon avaamiseen ja tiedot avatuista tietovarannoista. Vapaaehtoistoiminnan hallinnollisten esteiden poistamista selvittänyt työryhmä teki esitykset esteiden poistamisesta eri hallinnonaloilla. Oikeusministeriö perusti verkkosivut, joille on koottu ohjeita ja neuvontaa vapaaehtoistyötä organisoiville järjestöille ja vapaaehtoistyöstä kiinnostuneille. Haja-asutusalueiden "Laajakaista kaikille 2015"-hanketta jatkettiin ja vuoden 2015 aikana verkkoja rakennettiin noin 3 200 km, jolla huippunopean laajakaistan saatavuus lisääntyi noin 15 000 liittymälle. Sähköisten demokratia.fi-palveluiden käyttöä edistettiin hallinnossa ja kansalaisyhteiskunnassa. Ministeriöille ja kunnille järjestettiin avointa valmistelua ja palveluiden käyttöä koskevia koulutustilaisuuksia. Demokratiatunnustukset jaettiin syksyllä 2015 ja valtioneuvoston hankerekisterin uusi verkkosovellus Hankeikkuna käynnistyi. Hankeikkunan keskeinen tehtävä on edistää julkisen hanketiedon avoimuutta kansalaisille. Säädosvalmistelun kuulemisohjeet päivitettiin ja valtion virkamieseettinen neuvottelukunta antoi valtionhallinnolle suosituksen sosiaalisen median käytöstä 15. 6. 2016.

Selvityksen tekeminen lobbaajarekisterin luomisesta käynnistyy vuoden 2018 alussa TEAS-rahoituksella. Avoin hallinto teki yhteistyötä valittujen hallituksen kärkihankkeiden kanssa erityisesti lasten ja nuorten ja ikääntyneiden osallisuuden edistämisessä. Ikääntyneille järjestettiin yhdessä vanhusneuvostopäivä ikääntyvien asumiseen ja kotihoitoon liittyvistä kysymyksistä yhdessä ympäristöministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Digitaalisista palveluista ja osallistumismahdollisuuksista järjestettiin ikääntyvien nettiaivoriihi, johon osallistui kaiken kaikkiaan 1340 henkilöä ja tuloksia jalostettiin eteenpäin ikääntyvien vaikuttajatyöpajassa.

Helsingissä 2015 järjestetyn OECD:n hallintoministerien kokouksen yhteydessä pidettiin nuorisofoorumi. Nuorisofoorumia edelsivät kansalliset prosessit eri OECD:n jäsenmaissa. Suomessa kansallinen prosessi toteutettiin tilaisuuksien (mm Pori, Kuopio, Helsinki), koulu-yhteistyön ja nuortenideat.fi-sähköisen osallistumiskanavan kautta. Marraskuussa 2015 järjestettiin ensimmäinen vuotuinen lapsen oikeuksien ajankohtaispäivä yhteistyössä Lapsiasiavaltuutetun toimiston, Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Toukokuussa 2016 järjestettiin Tulevaisuuden kunta -hankkeeseen liittyvä Nuorten huipputapaaminen yhteistyössä NUVA ry:n kanssa. Tilaisuuteen osallistui yli 160 nuorta eri puolilta maata. Yhteistyössä Nuorisotutkimusverkoston kanssa toteutettiin selvitys lasten ja nuorten kuulemisesta osana varhaiskasvatustalain uudistamista. Yhdessä ajatushautomo Demos Helsingin kanssa järjestettiin yhteinen vaikuttamispäivä nuorille ja ikäihmisille Hollolassa.

III Kansallinen toimintaohjelma 2017-2019

Kolmannen toimintaohjelman painopisteitä olivat ymmärrettävyys, julkisuus ja avoin maakunta. Avoimen hallinnon työn tueksi valmisteltiin tiivis tukipaketti virkamiehille ja viranhaltijoille. Kehittämisvälineeksi luotiin avoimen hallinnon lautapeli, joka samoin kuin tukipaketti on maksuttomasti käytettävissä avoimen hallinnon nettisivujen kautta. Selkeästä virkakielestä on laadittu (Kotus ja HAUS) tunnin kurssi uuteen eOppiva –oppimisympäristöön. Kurssi on kaikkien julkisen sektorin toimijoiden hyödynnettävissä ajasta ja paikasta riippumatta.

Vanhusneuvostopäivä järjestettiin 7.11.2018. Vanhusneuvostopäivän aiheina olivat maakunta- ja soteuudistus sekä vanhuuteen varautuminen. Lapsen oikeuksien ajankohtaispäivät järjestettiin 14.11.2017 ja 16.11.2018. Oikeusministeriö toteutti pilottihankkeen, jota se koordinoi ja jossa arviointityökalun avulla. Oikeusministeriö on myös aktiivisesti markkinoinut ja kouluttanut valti-onhallinnon ja kuntien henkilökuntaa lausuntopalvelu.fi:n käyttöön. Palveluun on tällä hetkellä rekisteröitynyt lähes 2500 organisaatiota ja yli 7000 henkilöä.

Kesäkuussa 2018 julkaistiin sivusto www.saavutettavasti.fi. Saavutettavasti.fi -sivusto on suunnattu julkisen sektorin viestijöille ja muille, jotka tekevät tai suunnittelevat verkkopalvelujen sisältöjä. Sivustoa ylläpitää opetus- ja kulttuuriministeriön alainen Celia, joka on saavutettavan julkaisemisen asiantuntija

Oikeusministeriö on tehnyt selvityksen siitä, onko julkisuusperiaate nykyisessä muodossaan riittävän laaja ja tulkinta ulotettavissa myös yhtiömuodossa tuotettaviin palveluihin. Oikeusministeriö järjestää julkisuuslaista yhdessä HAUS:in kanssa kaksi kurssia vuodessa. Näiden lisäksi talvella 2017-2018 järjestettiin valtioneuvoston ja Helsingin yliopiston yhteistyönä julkisuuslakikoulutusta, jota oli mahdollisuus seurata myös verkon kautta.

Valtion hankintadata avattiin syyskuussa 2017. Kansalaisille, medialle ja yrityksille suunnattu Tutki-hankintoja.fi-palvelu on visualisoitu ja helppokäyttöinen verkkosivusto, jonka tietosisältö julkaistaan säännöllisesti myös avoimena ns. raakadatana avoindata.fi-sivustolla.

Maakuntauudistuksesta ja maakuntien toiminnasta viestimiseen luotiin sivusto www.omamaakunta.fi. Kuntaliiton, AKE-pilottien (Aasukkaat maakunta- ja sote-uudistuksen keskiöön -projekti) ja avoimen hallinnon yhteistyönä järjestettiin avoimen hallinnon koulutuksia. Koulutuksissa saman pöydän ääreen koottiin eri toimijoita kuten viranhaltijoita, luottamushenkilöitä ja järjestöjen edustajia.

Vuonna 2018 järjestettiin avoimen hallinnon viikot ja avoimen hallinnon treffit -tilaisuus ja vuonna 2019 järjestettiin avoimen hallinnon tori. Vuosittain avoin hallinto -ohjelma on osallistunut laajasti erilaisiin tapahtumiin (esim. Hyvä ikä -messut). Nettisivuille luotiin kartta, josta voi nähdä avoimen hallinnon itse järjestämät tilaisuudet. Avoimen hallinnon viestintää on tukenut muun muassa kuukausittainen uutiskirje.